

IFAU – INSTITUTET FÖR
ARBETSMARKNADSPOLITISK
UTVÄRDERING

Har arbetslöshet i samband med examen från högskolan långsiktiga effekter?

Marie Gartell

RAPPORT 2009:8

Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) är ett forskningsinstitut under Arbetsmarknadsdepartementet med säte i Uppsala. IFAU ska främja, stödja och genomföra vetenskapliga utvärderingar. Uppdraget omfattar: effekter av arbetsmarknadspolitik, arbetsmarknadens funktionssätt, arbetsmarknadseffekter av åtgärder inom utbildningsväsendet och arbetsmarknadseffekter av socialförsäkringen. IFAU ska även sprida sina resultat så att de blir tillgängliga för olika intressenter i Sverige och utomlands.

IFAU delar även ut forskningsbidrag till projekt som rör forskning inom dess verksamhetsområden. Forskningsbidragen delas ut en gång per år och sista dag för ansökan är den 1 oktober. Eftersom forskarna vid IFAU till övervägande del är nationalekonomer, ser vi gärna att forskare från andra discipliner ansöker om forskningsbidrag.

IFAU leds av en generaldirektör. Vid institutet finns ett vetenskapligt råd bestående av en ordförande, institutets chef och fem andra ledamöter. Det vetenskapliga rådet har bl.a. som uppgift att lämna förslag till beslut vid beviljandet av forskningsbidrag. Till institutet är även en referensgrupp knuten där arbetsgivar- och arbetstagsidan samt berörda departement och myndigheter finns representerade.

Rapporterna finns även i tryckt format. Du kan beställa de tryckta rapporterna via telefon eller mejl. Se nedanstående kontaktinformation.

Postadress: Box 513, 751 20 Uppsala

Besöksadress: Kyrkogårdsgatan 6, Uppsala

Telefon: 018-471 70 70

Fax: 018-471 70 71

ifau@ifau.uu.se

www.ifau.se

IFAU har som policy att en uppsats, innan den publiceras i rapportserien, ska seminariebehandlas vid IFAU och minst ett annat akademiskt forum samt granskas av en extern och en intern disputerad forskare. Uppsatsen behöver dock inte ha genomgått sedvanlig granskning inför publicering i vetenskaplig tidskrift. Syftet med rapportserien är att ge den ekonomiska politiken och den ekonomisk-politiska diskussionen ett kunskapsunderlag.

Har arbetslöshet i samband med examen från högskolan långsiktiga effekter?*

av

Marie Gartell**

2009-04-23

Sammanfattning

Denna rapport redovisar resultat från en studie av alla examinerade från Stockholm och Uppsala universitet 1991–1999. Resultaten visar att arbetslöshet vid examen från högskolan har ett starkt, bestående och negativt samband med den framtida inkomsten. Individer som upplever arbetslöshet vid examen har i genomsnitt 30 procent lägre årlig arbetsinkomst fem år efter examen, jämfört med individer som får ett arbete i samband med examen. Det skattade sambandet för akademiker är ungefär dubbelt så stort jämfört med sambandet för gymnasieutbildade. Inte heller finns det tecken på att det skattade inkomstgapet skulle avta med tiden, vilket det gör för gymnasieutbildade.

*Denna rapport är en sammanfattning av Gartell (2009). Jag är tacksam för finansiering och data från IFAU (Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering).

**Marie Gartell, Nationalekonomiska institutionen, Stockholms universitet och Institutet för Framtidsstudier, Box 591, 101 31 Stockholm. marie.gartell@framtidssstudier.se

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
2	Data och metod.....	4
3	Resultat	5
3.1	Arbetslöshet och framtida inkomster	5
3.2	I vilken utsträckning varierar effekterna?	7
4	Slutsatser.....	10
	Referenser	12

1 Inledning

Att arbetslöshet vid en tidpunkt påverkar individens framtida arbetsmarknadsutfall är ett välkänt fenomen. Arbetslöshet kan leda till långsiktigt negativa effekter då tiden utanför arbete dels kan medföra att individen förlorar värdefull kompetens som förvärvats under studietiden och dels genom att individen inte får någon arbetslivserfarenhet under den period de är arbetslösa.¹ Ytter en förklaring är att företagen använder tidigare arbetslöshet som ett sätt att sortera de arbetssökande. Om arbetsgivaren anser att tidigare arbetslöshet tyder på att individen är mindre produktiv får detta effekter på individens arbetsmarknadsutfall, även för dem som faktiskt inte är mindre produktiva. En annan möjlig förklaring är att vissa individer besitter egenskaper som både påverkar risken att bli arbetslös och individens framtida inkomst. Om vi inte kan ta hänsyn till alla dessa egenskaper leder det till en felaktig skattning av orsakssambandet mellan arbetslöshet och framtida inkomster.

Syftet med denna studie är att undersöka hur arbetslöshet i samband med examen från högskolan påverkar de framtida inkomsterna. Det finns en hel del internationell forskning som relaterar till denna fråga. Resultaten i denna litteratur tyder på att arbetslöshet både påverkar de framtida möjligheterna att få ett arbete och inkomsterna. Dock finns det väldigt lite forskning på svenska data. Ett undantag är Nordström Skans (2004) som undersöker i vilken utsträckning arbetslöshet i tonåren har effekter på olika arbetsmarknadsutfall de följande tio åren.² Nordström Skans (2004) visar att ungdomsarbetslöshet har kraftigt negativa och långvariga effekter.

Jag finner att arbetslöshet i samband med examen från högskolan har ett starkt och negativt samband med den framtida inkomsten. Individer som registrerar sig som arbetssökande i samband med examen har fem år efter examen en årlig arbetsinkomst som i genomsnitt är ca 30 % lägre än de individer som fick ett jobb i samband med examen. Det skattade sambandet är ungefär dubbelt så starkt jämfört med de resultat som presenteras för gymnasieutbildade i Nordström Skans. Vidare finns det heller inget som tyder

¹ Edin & Gustavsson (2004) visar t.ex. att personer visar sämre resultat på kunskapstester efter att de varit arbetslösa.

² Det finns ytterligare ett par studier på svenska data som är relevanta. Eliasson och Storrie (2004) som visar att de som drabbas av företagsnedläggningar har en sämre ställning på arbetsmarknaden en lång tid därefter. Holmlund m.fl. (2006) visar att arbetslivserfarenhet efter examen från högskolan är viktigt för individens framtida inkomster.

på att det skattade sambandet skulle avta med tiden, vilket är fallet för gymnasieutbildade.

2 Data och metod

Det datamaterial som används innehåller information om alla examinerade från Stockholm och Uppsala universitet 1991–1999. Analysen har begränsats till studenter med examen från Stockholm eller Uppsala universitet eftersom detta underlättar analysen då dessa individer utexamineras på samma lokala arbetsmarknad. Individer som inte tar ut någon examen eller går vidare till forskarstudier är inte inkluderade i analysen. Totalt studeras ca. 36 500 individer.

Att individen registreras som arbetssökande under det första året efter examen används som en indikator på hur väl individerna lyckades med sitt arbetsmarknadsinträde.³ Arbetsinkomsten 5 år efter examen används för att studera effekten av arbetsmarknadsinträdet. För att studera de mer långsiktiga effekterna används den årliga arbetsinkomsten upp till 10 år efter examen. Dessa skattningar av långsiktseffekter görs på individer som tog examen 1991–1994 vilket reducerar urvalet till ca. 13 500 individer.

För att de skattade effekterna ska kunna tolkas som orsakssamband krävs att modellen tar hänsyn till sådana faktorer som kan påverka både risken att bli arbetslös i samband med examen och de framtida inkomsterna. Hänsyn tas till individernas kön, ålder, födelseland, bostadsort (storstad), utbildningens längd och inriktning, examens år och termin, antal barn, medelbetyg från gymnasiet och föräldrarnas utbildningsnivå. Medelbetyg från gymnasiet och föräldrarnas utbildningsnivå anses traditionellt vara nära korrelerade med icke-observerbara individegenskaper och används bl.a. för att försöka ta hänsyn till faktorer som t.ex. individernas förmåga och motivation. Trots det kan det finnas icke-observerbara faktorer som inte fångas upp av dessa variabler, risken finns därför att eventuella orsakssamband överskattas.

³ För enkelhetens skull kommer alla individer registrerade som arbetssökande benämnas som arbetslösa.

3 Resultat

3.1 Arbetslöshet och framtida inkomster

Det skattade sambandet mellan arbetslöshet i samband med examen och arbetsinkomsten fem år efter examen redovisas i *Tabell 1*. Resultaten visar på ett signifikant och negativt samband, dvs. individer som blir arbetslösa i samband med sin examen har en årlig arbetsinkomst fem år senare som är ca 30 % lägre jämfört med individer som fick jobb i samband med examen.

Olika kontrollvariabler inkluderas stegvis. Att ta hänsyn till individernas ålder, kön, födelseland och antal barn påverkar inte det skattade sambandet nämnvärt; dessa faktorer kan således inte förklara sambandet mellan arbetslöshet vid examen och den framtida inkomsten. Även individernas utbildningsinriktning och längd samt individernas lokala arbetsmarknad fem år efter examen beaktas; detta gör att det skattade sambandet minskar något. Vidare inkluderas examensår, föräldrarnas utbildningsnivå samt medelbetyg från gymnasiet, inte heller dessa faktorer kan förklara sambandet mellan arbetslöshet i samband med examen och arbetsinkomsten fem år senare. Dessa resultat stärker tolkningen att de skattade sambandet är ett orsakssamband.

Slutligen beaktas den aggregerade arbetslösheten vid examen, vilket visar att det finns ett starkare samband mellan att vara arbetslös i en högkonjunktur och de framtida arbetsinkomsterna jämfört med att vara arbetslös i en lågkonjunktur; om den aggregerade arbetslösheten stiger med 1 procentenhet minskar det skattade sambandet med ca 9 procentenheter.⁴ En möjlig förklaring är att arbetsgivare betraktar arbetslöshet i en lågkonjunktur som mer normalt och därför påverkas inte individernas framtida arbetsmarknadsutfall i samma utsträckning.

⁴ Dessa resultat redovisas inte i tabellen men kan erhållas från författaren.

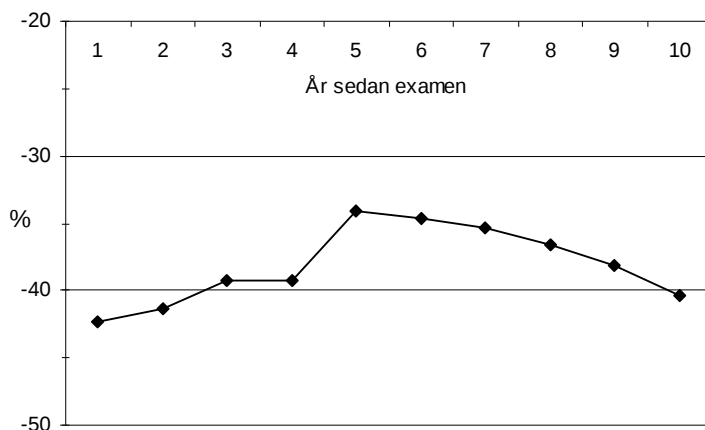
Tabell 1. Sambandet mellan arbetslöshet vid examen och årsinkomsten fem år efter examen

	1	2	3	4	5	6	7
Arbetslös	-0,345** (0,022)	-0,352** (0,022)	-0,310** (0,022)	-0,311** (0,022)	-0,311** (0,022)	-0,173** (0,026)	-0,168** (0,026)
Kontrollvariabler							
<i>Demografiska variabler</i>	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
<i>Utbildning</i>	Nej	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
<i>Föräldrabakgrund</i>	Nej	Nej	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja
<i>Examensår</i>	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Ja	Ja
<i>Gymnasiebetyg</i>	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja
Obs	36422	36422	36422	36422	36422	21023	21023
R ²	0,01	0,05	0,06	0,06	0,07	0,11	0,11

Not: Kontrollvariabler inkluderas stegvis, i *specifikation 1* är inga kontrollvariabler inkluderade. I *specifikation 2* har demografiska variabler som individernas ålder, kön, födelseland och antal barn lagts till, i *specifikation 3* inkluderas även utbildningsvariabler som examenstermin, utbildningsinriktning och längd samt individernas lokala arbetsmarknad, i *specifikation 4* inkluderas även föräldrarnas utbildningsnivå och *specifikation 5* innefattar även examensår. *Specifikation 6* är samma som *specifikation 5* fast för ett delurval av individer som har information om gymnasiebetyg, i *specifikation 7* inkluderas betyg från gymnasiet.

För att undersöka om sambandet är bestående, eller avtar med tiden studeras arbetsinkomsten upp till 10 år efter examen. Det finns inget som tyder på att sambandet skulle avta med tid efter upplevd arbetslöshet (se *Figur 1*).

Figur 1. Samband mellan arbetslöshet vid examen och arbetsinkomsten 1–10 år efter examen

3.2 I vilken utsträckning varierar effekterna?

I detta avsnitt undersöks om det skattade sambandet varierar över inkomstfördelningen, mellan olika typer av arbetslöshet och mellan olika grupper av individer.

Först skattas sambandet mellan arbetslöshet i samband med examen och de framtida inkomsterna för individer i olika delar av inkomstfördelningen. Dessa skattningar säger potentiellt något om mekanismerna som ligger bakom inkomsteffekterna av arbetslöshet. Resultaten visar att sambandet vid medianen är ungefär hälften av det genomsnittligt skattade sambandet. Effekten är som störst i den nedre delen av inkomstfördelningen. Detta indikerar att en viktig förklaring till att inkomsteffekterna uppstår är att arbetslösheten har en negativ inverkan på de framtida möjligheterna att få ett arbete och antalet arbetade timmar. Från medianen och uppåt är det skattade sambandet stabilt.

Tabell 2. Sambandet mellan arbetslöshet vid examen och årsinkomsten fem år efter examen i olika percentiler av inkomstfördelningen

	10	25	50	75	90
Arbetslös	-0,667** (0,062)	-0,206** (0,015)	-0,127** (0,006)	-0,123** (0,005)	-0,136** (0,007)
Kontrollvariabler	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Obs	36422	36422	36422	36422	36422

Not: Inkluderade kontrollvariabler är de samma som i specifikation 5, *Tabell 1*.

Vidare undersöks tre olika grupper av individer som är registrerade hos arbetsförmedlingen i samband med examen närmre; heltidsarbetslösa, deltidsarbetslösa samt ombytessökande. Resultaten redovisas i *Tabell 3* och visar att det skattade sambandet för heltidsarbetslösa är ca fyra gånger starkare jämfört med individer som är registrerade som deltidsarbetslösa. För individer som är registrerade som ombytessökande i samband med examen finns inget statistiskt säkerställt samband med den framtida arbetsinkomsten.

Tabell 3. Sambandet mellan arbetslöshet vid examen och årsinkomsten fem år efter examen

	Heltids- arbetslös	Ombytes- sökande	Deltids- arbetslös
Arbetslös	-0,401** (0,028)	-0,014 (0,054)	-0,100** (0,032)
Kontrollvariabler	Ja	Ja	Ja
Obs	30211	23436	25826
R ²	0,07	0,06	0,06

Not: Inkluderade kontrollvariabler är de samma som i specifikation 5, *Tabell 1*.

I *Tabell 4* undersöker jag om arbetslöshetens längd har betydelse för det skattade sambandet. Resultaten visar att ju längre arbetslöshetsperiod desto större är den framtida inkomstförlusten; för varje extra månad i arbetslöshet ökar det framtida inkomstbortfallet med 1,8 %. Dock finns det även ett statistiskt säkerställt samband mellan mycket korta arbetslöshetsperioder och den framtida inkomsten. En möjlig förklaring till att styrkan i sambandet ökar

med arbetslöshetsperiodens längd är att arbetslösa förlorar värdefull kompetens, dels genom att de inte får någon arbetslivserfarenhet under den period de är arbetslösa, dels på grund av att de kan förlora vissa förmågor som de skaffat sig under sin utbildning om de inte får använda dessa relativt snart efter examen. Detta kan dock knappast förklara den skattade effekten av mycket korta arbetslöshetsperioder.

Tabell 4. Sambandet mellan arbetslöshet vid examen och årsinkomsten fem år efter examen för individer med olika arbetslöshetslängd

		<3 mån		>=3 mån
Varaktighet	-0,018** (0,003)	Arbetslös	-0,080* (0,036)	-0,366** (0,025)
Kontrollvariabler	Ja	Kontrollvariabler	Ja	Ja
Obs	14106	Obs	25253	33483
R ²	0,07	R ²	0,07	0,07

Not: Inkluderade kontrollvariabler är de samma som i specifikation 5, *Tabell 1*. Varaktighet är arbetslöshetens varaktighet i antal månader. I kolumnen <3 mån inkluderas individer med en arbetslöshetsperiod som är kortare än 3 månader, och i kolumnen >=3 mån individer som är arbetslösa minst 3 månader.

Slutligen studeras om sambandet varierar för olika grupper av individer. Män jämförs med kvinnor och svenskfödda individer jämförs med individer födda utanför Sverige (se *Tabell 5*).

Det skattade sambandet är starkare för män jämfört med kvinnor, men det skattade sambandet är ungefär detsamma för individer födda i Sverige och individer födda utanför Sverige. Men då individer födda utanför Sverige delas in i två grupper; individer födda i västra Europa och individer födda utanför västra Europa framgår att det för individer födda utanför västra Europa inte finns något statistiskt säkerställt samband mellan arbetslöshet i samband med examen och de framtida inkomsterna.

Tabell 5. Sambandet mellan arbetslöshet vid examen och årsinkomsten fem år efter examen för olika grupper av individer

	Kvinnor	Män	Sv. födda	Utanför Sv.	Väst europa	Utanför Väst-europa
Arbetslös	-0,287** (0,056)	-0,379** (0,068)	-0,322** (0,022)	-0,318** (0,102)	-0,389* (0,152)	-0,175 (0,138)
Kontrollvariabler	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Obs	22161	14261	33481	2941	1135	1806
R ²	0,08	0,09	0,06	0,05	0,08	0,06

Not: Inkluderade kontrollvariabler är de samma som i specifikation 5, *Tabell 1*.

4 Slutsatser

Resultaten i denna studie visar att det finns ett starkt negativt samband mellan arbetslöshet i samband med examen från högskolan och de framtida arbetsinkomsterna. Det skattade sambandet är betydligt starkare och mer bestående jämfört med de resultat för tonårsarbetslöshet som redovisas i Nordström Skans (2004). Resultaten består även då hänsyn tas till individernas medelbetyg från gymnasiet och föräldrars utbildningsnivå. Detta stärker tolkningen att det skattade sambandet kan vara ett orsakssamband.

Vidare visar resultaten att: *i)* det även finns ett samband mellan mycket korta arbetslöshetsperioder och de framtida inkomsterna; *ii)* det finns ett starkare samband mellan arbetslöshet i högkonjunktur och de framtida inkomsterna jämfört med arbetslöshet i en lågkonjunktur; *iii)* det finns inget statistiskt säkerställt samband mellan arbetslöshet vid examen och de framtida inkomsterna för individer födda utanför västra Europa. Inget av dessa tre resultat beror troligen på att värdefull kompetens går förlorad i och med arbetslösheten. Resultaten visar även att ju längre den upplevda arbetslösheten är, desto starkare är det negativa sambandet med de framtida inkomsterna, vilket å andra sidan passar väl med denna förklaring.

Sammanfattningsvis visar resultaten på ett starkt negativt samband mellan arbetslöshet i samband med examen och individens framtida inkomster. Detta samband kvarstår även då hänsyn tas till en rad observerbara faktorer, vilket stärker en kausal tolkning. Det finns flera tänkbara förklaringar till det skattade

sambandet; en förklaring som stämmer väl överens med resultaten är t.ex. att arbetsgivaren använder tidigare arbetslöshet för att sortera de arbetssökande. Men det finns även resultat som tyder på att arbetslöshet kan innebära att kunskap som förvärvats under studietiden, eller värdefull arbetslivserfarenhet, går förlorad.

Referenser

- Edin, P-A. och M. Gustavsson (2004), "Time out of work and skill Depreciation, in Gustavsson M, Empirical Essays on Earnings Inequality", Economic Studies 80, Uppsala University, Uppsala.
- Eliasson, M. och D. Storrie (2006), "Latent or Lasting Scars: Swedish evidence on the long-term effects of job displacement", *Journal of Labor Economics*, 24(4), 831-56.
- Gartell, M. (2009) "Unemployment and subsequent earnings for Swedish college graduates: A study of scarring effects", Working paper 2009:10, IFAU
- Homlund, B., Q. Liu och O. Nordström Skans (2006), "Mind the Gap? Estimating the Effects of Postponing Higher Education", Working paper 2006:17, Department of Economics, Uppsala University, Uppsala.
- Nordström Skans, O. (2004), "Scarring effects of the first labour market experience: A sibling based analysis", Working paper 2004:14, IFAU.

IFAU:s publikationsserier – senast utgivna

Rapporter

- 2009:1** Hartman Laura, Per Johansson, Staffan Khan och Erica Lindahl, "Uppföljning och utvärdering av Sjukvårdsmiljarden"
- 2009:2** Chirico Gabriella och Martin Nilsson "Samverkan för att minska sjuk-skrivningar – en studie av åtgärder inom Sjukvårdsmiljarden"
- 2009:3** Rantakeisu Ulla "Klass, kön och platsanvisning. Om ungdomars och arbetsförmedlares möte på arbetsförmedlingen"
- 2009:4** Dahlberg Matz, Karin Edmark, Jörgen Hansen och Eva Mörk "Fattigdom i folkhemmet – från socialbidrag till självförsörjning"
- 2009:5** Pettersson-Lidbom Per och Peter Skogman Thoursie "Kan täta födelseintervaller mellan syskon försämra deras chanser till utbildning?"
- 2009:6** Grönqvist Hans "Effekter av att subventionera p-piller för tonåringar på barnafödande, utbildning och arbetsmarknad"
- 2009:7** Hall Caroline "Förlängningen av yrkesutbildningarna på gymnasiet: effekter på utbildningsavhopp, utbildningsnivå och inkomster"
- 2009:8** Gartell Marie "Har arbetslöshet i samband med examen från högskolan långsiktiga effekter?"

Working papers

- 2009:1** Crépon Bruno, Marc Ferracci, Grégory Jolivet och Gerard J. van den Berg "Active labor market policy effects in a dynamic setting"
- 2009:2** Hesselius Patrik, Per Johansson och Peter Nilsson "Sick of your colleagues' absence?"
- 2009:3** Engström Per, Patrik Hesselius och Bertil Holmlund "Vacancy referrals, job search and the duration of unemployment: a randomized experiment"
- 2009:4** Horny Guillaume, Rute Mendes och Gerard J. van den Berg "Job durations with worker and firm specific effects: MCMC estimation with longitudinal employer-employee data"
- 2009:5** Bergemann Annette och Regina T. Riphahn "Female labor supply and parental leave benefits – the causal effect of paying higher transfers for a shorter period of time"
- 2009:6** Pekkarinen Tuomas, Roope Uusitalo och Sari Kerr "School tracking and development of cognitive skills"

- 2009:7** Pettersson-Lidbom Per och Peter Skogman Thoursie “Does child spacing affect childrens’s outcomes? Evidence from a Swedish reform”
- 2009:8** Grönqvist Hans “Putting teenagers on the pill: the consequences of subsidized contraception”
- 2009:9** Hall Caroline “Does making upper secondary school more comprehensive affect dropout rates, educational attainment and earnings? Evidence from a Swedish pilot scheme”
- 2009:10** Gartell Marie “Unemployment and subsequent earnings for Swedish college graduates: a study of scarring effects”

Dissertation series

- 2009:1** Lindahl Erica “Empirical studies of public policies within the primary school and the sickness insurance”
- 2009:2** Grönqvist Hans “Essays in labor and demographic economics”